Mika Sutela
OTT, HTM, tutkijatohtori, Itä-Suomen yliopisto

TUTKIMUSHAVAINTOJA LUKIOAINEIDEN MERKITYKSESTÄ OIKEUSTIETEELLISELLE ALALLE HAKEUTUMISESSA

Artikkeli
Julkaistu 13.8.2018
www.edilex.fi/artikkelit/18928

Sisällys

1 Aluksi 1

2 Pisteytystaulukot todistusvalinnan pohjana 2

3 Oikeustieteellisen alan ”hakijaprofiili” 3

3.1 Kuvailevia taustatietoja vuonna 2017 oikeustieteelliselle alalle hakeneista 3

3.2 ”Tyyppihakija” ja todistusvalintapisteytys 6

4 Lopuksi 7

Lähteet 9

1 Aluksi

Opiskelijavalintojen uudistaminen on osa pääministeri Juha Sipilän hallituksen kärkihanketta, jonka tavoitteena on nopeuttaa toisen asteen opiskelijoiden siirtymistä korkeakouluihin.[1] Valintakokeiden rinnalle otetaan käyttöön ylioppilaskokeeseen perustuva todistusvalinta vuoteen 2020 mennessä. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii pääsemään eroon pitkää valmentautumista vaativista valintakokeista korkeakouluihin. Ministeriön mukaan ”todistusvalinta on pääasiallinen väylä korkeakoulutukseen” vuoteen 2020 mennessä.[2] Nykyisestä yhteispistevalinnasta (pisteitä saa sekä valintakokeesta että todistuksesta) luovutaan. Valintakokeet säilyvät myös yhtenä valintatapana, mutta valintamenettelyt ovat sellaisia, että niihin ei voi valmistautua. Hakeminen helpottuu ja tarve osallistua valmennuskursseille poistuu.

Tässä kirjoituksessa tarkastellaan todistusvalintaa ja siinä ylioppilastutkinnon arvosanojen pisteytyksessä käytettäviä pisteytystaulukoita, niistä käytyä keskustelua ja oikeustieteellisen alan todistusvalinnassa käytettävän taulukon soveltamista. Pääpaino kirjoituksessa kuitenkin on oikeustieteelliselle alalle vuonna 2017 hakeneiden hakijaprofiilin esittelyssä. Tarkastelun kohteena on se, millainen tausta oikeustieteelliselle alalle hakeneilla on ylioppilaskirjoitusten osalta ollut ja millainen ylioppilastutkintotausta on ollut eduksi opiskelupaikan saamisessa.

Opetusministeriö ja korkeakoulut ovat sopineet, että pääosa opiskelijoista valitaan ylioppilastodistusten ja ammatillisten oppilaitosten todistusten perusteella vuonna 2020. Ammattikorkeakouluille ja yliopistoille on valmisteilla omat mallinsa. Uudistus koskee taide-, kulttuuri- ja liikunta-aloja lukuun ottamatta kaikkia aloja. Todistusvalinnassa otetaan huomioon ainoastaan ensikertalaiset hakijat, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet korkeakoulutut-

[1] Toukokuussa julkaistun Nuorten tulevaisuusraportti 2018 -tutkimuksen perusteella ennätysmäärä, jopa 30 prosenttia suomalaisnuorista, suunnittelee pitävänsä välivuoden lukion jälkeen. Tulos on mielenkiintoinen, koska hallitus on halunnut päinvastoin vähentää nuorten välivuosia. Tutkimuksen mukaan jopa noin 25 prosenttia kolmannen tai neljännen vuosikurssin opiskelijoista ei ollut tehnyt päätöstä jatko-opinnoista vielä ollenkaan lukion päättyessä. Ks. Koskinen 2018.

[2] Korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisen toimenpiteet 2017–2020, s. 1.

kintoa Suomessa eivätkä ottaneet vastaan korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa vuoden 2014 syksyn jälkeen.

Vuosi 2019 on siirtymävuosi, jolloin muun muassa oikeustieteellisen alan valinnassa otetaan käyttöön todistusvalinta. Todistusvalinta on tarkoitus toteuttaa siten, että noin 20 prosenttia hakijoista saa opiskelupaikan pelkän ylioppilastodistuksen perusteella. Pääsykokeet säilyvät toisena pääasiallisena väylänä korkeakouluihin. Oikeustieteiden valintakoe muuttuu sähköiseksi keväällä 2019.

Oikeustieteelliset tiedekunnat toteuttavat todistusvalinnan yhteisvalintana, jota on valmisteltu yhdessä. Todistusvalinnan osuus on oikeustieteissä kaikista aloista pienin. Todistusten perusteella opiskelupaikan oikeustieteissä saa vuodesta 2020 lähtien vain noin 40 prosenttia hyväksytyistä, ja suurin osa valitaan edelleen pääsykokeella. Lisäksi lisätään mahdollisuuksia päästä opiskelijaksi avoimessa yliopistossa suoritettujen kurssien perusteella.[3]

Todistuksen perusteella valitaan Helsingin yliopistoon enintään 50, Lapin yliopistoon enintään 30, Turun yliopistoon enintään 30 ja Itä-Suomen yliopistoon enintään 10 opiskelijaa. Pelkällä valintakokeella voi päästä sisään myös tulevaisuudessa, mutta kuten todettua, yhteispistekiintiöt poistuvat uudistuksen myötä.

2 Pisteytystaulukot todistusvalinnan pohjana

Marraskuussa 2017 julkaistiin yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämishankkeessa luodut luonnokset pisteytystaulukoista, joiden avulla ylioppilastutkinnon arvosanat pisteytetään opiskelijavalinnassa. Keväällä 2018 yliopistot hyväksyivät pisteytystaulukot (perustaulukko ja matemaattis-luonnontieteellisiä aineita painottava taulukko) todistusvalinnan pohjaksi. Niiden perusteella eri alat ovat saaneet muokattua niille sopivat valintaperusteet.

Pisteytystaulukot herättivät paitsi paljon mielenkiintoa myös hämmennystä ja huolta jo luonnosvaiheessa, sillä niiden pelättiin johtavan lukioaineiden eriarvoisuuteen. Lukion eri aineille on annettu tuntuvasti toisistaan poikkeavat pisteluvut. Myös eri reaaliaineiden arvottamisessa esiintyy suurta vaihtelua. Taustalla arvottamisessa on se, että pisteissä otetaan huomioon kunkin aineen lukion opetussuunnitelman kurssimäärä eli kokeen taustalla oleva työ.

Pisteytystaulukot nostavat pitkän matematiikan ylioppilaskirjoitusten tärkeimmäksi aineeksi. Perustaulukossa pitkän matematiikan *laudatur* antaa hakijoille enemmän pisteitä (36,1) kuin mikään muu tulos, myös silloin kun hakukohde on oikeustieteellinen ala. Matematiikan yleinen painottaminen on ollut harkittu valinta, sillä on olemassa tutkimustuloksia, joiden mukaan matemaattinen osaaminen on yhteydessä myöhempään opintomenetykseen myös muilla kuin luonnontieteellisillä aloilla. Lisäksi matemaattisista osaajista on pulaa monilla aloilla, ja pisteytyksellä halutaan kannustaa matematiikan opiskeluun ja kirjoittamiseen.

Oikeustieteiden todistusvalinnassa pisteet määräytyvät perustaulukon mukaisesti, viiden todistusarvosanan perusteella, eikä pisteytyksessä painoteta mitään erityisiä aineita. Oikeustieteissä otetaan huomioon äidinkieli ja sen lisäksi neljä muuta hakijalle parhaat pisteet

[3] Ks. Parkkinen 2018.

tuottavaa ainetta. Monilla muilla aloilla määritellään yksi tai kaksi painotettua ainetta, joilla todistuksesta kertyvien pisteiden määrää saa kasvatettua.[4]

Opiskelupaikan saaminen ylioppilastodistuksella, josta ei painoteta yhtään ainetta, on herättänyt ihmetystä etenkin oikeustieteellisen alan osalta. Samoin ihmettelyä on herättänyt myös se, että pitkä matematiikka antaa oikeustieteelliselle alalle haettaessa enemmän pisteitä kuin äidinkieli. Moni odotti, että yhteiskuntaoppia olisi painotettu, jolloin yhteiskuntaopin painoarvo olisi noussut äidinkieltä suuremmaksi.[5] Yhteiskuntaoppia pidetään erittäin hyödyllisenä aineena, ja se on siten hyvin suosittu reaaliaine. Moni yhteiskuntaopin kirjoittanut hakeutuu lukion jälkeen opiskelemaan esimerkiksi oikeus- tai kauppatieteitä. Tulevaisuudessa oikeustieteitä opiskelemaan hakeva ylioppilas saa enemmän valintapisteitä esimerkiksi fysiikan *eximiasta* kuin yhteiskuntaopin *laudaturista*. Yhteiskuntaopin painottamisesta käytiinkin keskustelua, mutta se ei saanut kannatusta. Erilaisista taustoista tuleville lukiolaisille haluttiin tietoisesti jättää ovia auki.[6] Ratkaisulla halutaan viestittää nimenomaan sitä, että lukiossa ei tarvitse vielä päättää lopullisesti, mitä haluaa olla isona. Malli, jossa ei ole painotettuja oppiaineita, antaa mahdollisuuden siihen, että esimerkiksi paljon kieliä tai luonnontieteitä opiskelleet voivat päästä opiskelemaan oikeustieteitä.

3 Oikeustieteellisen alan ”hakijaprofiili”

3.1 Kuvailevia taustatietoja vuonna 2017 oikeustieteelliselle alalle hakeneista

Marras-joulukuussa 2017 oikeustieteellisen alan yhteisvalintaan liittyvän hankkeen osana tutkin Itä-Suomen yliopiston Opintopalveluissa Opintopolku-järjestelmästä saatuun aineistoon perustuen oikeustieteelliselle alalle vuonna 2017 hakeneiden hakijaprofiilia, toisin sanoen sitä, millaisilla ylioppilastutkintotaustoilla alalle on haettu ja opiskelijoiksi on päästy. Seuraavaksi esittelen aineistoa ja siitä tehtyjä tärkeimpiä havaintoja ja johtopäätöksiä.

Taulukossa 1 on esitetty tilastotietoja eri oikeustieteellisiin koulutusyksiköihin saapuneista hakemuksista vuosina 2017 ja 2018.[7] Vuonna 2017 valintakoe ja valintaperusteet olivat yhteisiä Turun, Lapin ja Itä-Suomen koulutusyksiköillä ja vuonna 2018 kaikilla viidellä yksiköllä. Hakija voi siis yhteisellä valintakokeella hakea useampaan paikkaan samalla kertaa. Jos hakija ei tule valituksi ensisijaiseen hakukohteeseensa, hänellä voi kuitenkin olla mahdollisuus päästä opiskelemaan toiseen hakukohteeseen. Vuonna 2018 Helsinki ja Vaasa liittyivät yhteisvalintaan ja niihin sekä Turkuun kohdistettujen ensisijaisten hakemusten osuus kaikista hakemuksista putosi huomattavasti.

[4] Todistusvalinta v. 2020.
[5] Ks. Rautio 2018 ja Lehtonen 2018.
[6] Todistusvalinta v. 2020.
[7] Valintakoetilastot 2018.

Taulukko 1. Hakemukset oikeustieteelliselle alalle koulutusyksiköittäin vuosina 2017 ja 2018.

	2017			2018		
Koulutus-yksikkö	Ensisijaiset hakemuk-set[8]	Kaikki hake-mukset	Ensisijai-suus-prosentti (%)	Ensisijaiset hakemukset	Kaikki hake-mukset	Ensisijai-suus-prosentti (%)
Helsinki	1822	2174	83,8	3069	4357	70,4
Vaasa	148	186	79,6	183	2152	8,5
Turku	1491	2372	62,9	1492	4273	34,9
Lappi	445	1737	25,6	598	3429	17,4
Itä-Suomi	346	1768	19,6	405	2964	13,7

Oikeustieteelliselle alalle hakenut oli tyypillisimmin (42 %) kirjoittanut viisi ainetta ylioppilaskirjoituksissa. Ylioppilastutkinnossa suomen äidinkielenä ja pitkän englannin oli kirjoittanut noin 97 prosenttia hakijoista. Seuraavaksi yleisimmät aineet olivat keskipitkä ruotsi, yhteiskuntaoppi ainereaalina, lyhyt matematiikka sekä pitkä matematiikka. Yhteiskuntaopin lisäksi muita kohtuullisen suosittuja ainereaaleja olivat historia, terveystieto sekä psykologia. Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen tietojen perusteella syksyn 2016 ja kevään 2017 ylioppilaskirjoitukset huomioon ottaen vuonna 2017 oikeustieteelliselle alalle hakeneet olivat kirjoittaneet keskimäärin koko Suomen maata selvästi useammin keskipitkän ruotsin (61 % vs. 38 %) ja yhteiskuntaopin (56 % vs. 24 %)[9].

Yksiköittäin tarkasteltuna selkein havainto oli, että Turun yliopiston oikeustieteelliseen tiedekuntaan ensisijaisesti hakeneilla monet ainereaalit (esim. yhteiskuntaoppi, historia ja biologia) olivat yleisesti ottaen suositumpia kirjoitettuja aineita kuin muihin yksiköihin hakeneilla. Yhteiskuntaoppi ei ollut yhtä suosittu Helsinkiin ja Vaasaan ensisijaisesti hakeneilla kuin muihin yksiköihin hakeneilla. Mielenkiintoinen havainto oli myös se, että Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan Vaasan yksikköön ensisijaisesti hakeneista kaikki olivat kirjoittaneet äidinkielenä suomen. Terveystiedon oli kirjoittanut Vaasan yksikköön ensisijaisesti hakeneista jopa yli neljännes hakijoista (28,5 %), kun sitä vastoin Helsingin tiedekuntaan ensisijaisesti hakeneista terveystiedon kirjoittaneita oli vain noin joka kuudes hakija (17,3 %).

Kuvassa 1 on esitetty vuonna 2017 oikeustieteellisen alan tutkintoa (ON/OTM) suorittamaan valittujen ylioppilastutkintoon sisältyvät aineet. Keskipitkän ruotsin ja yhteiskuntaopin ainereaalin oli kirjoittanut noin kaksi kolmesta valituksi tulleesta hakijasta. On huomattava, että myös pitkä ruotsi sijoittui TOP 10 -aineiden joukkoon. Pitkä matematiikka oli lyhyttä matematiikkaa yleisempi valituiksi tulleilla hakijoilla. Mainittakoon, että tilastollis-

[8] Ensisijaisella hakemuksella tarkoitetaan ykkösprioriteetin hakutoivetta. Mukana luvuissa ei siis ole muilla hakutoivesijoilla olevia hakemuksia, vaikka ne olisivatkin oikeustieteelliselle alalle ensisijaisia. Esimerkiksi kauppatieteet voivat olla hakijan ensimmäisenä hakutoiveena, Turun oikeustieteellinen toisena ja Itä-Suomen oikeustieteellinen kolmantena. Turkua voidaan tällöin periaatteessa pitää ensisijaisena oikeustieteellisenä hakutoiveena, vaikkei se olekaan ykkösprioriteetin hakutoive. Tällöin Turku ei siis olisi kuitenkaan näissä luvuissa mukana.

[9] Vipunen 2018. Erot ovat tilastollisesti erittäin merkitseviä, molemmissa p-arvot < 0,00. Tilastolliset merkitsevyydet on testattu käyttäen R-ohjelmiston prop.test-funktiota. R Core Team 2016.

ten tarkastelujen perusteella terveystieto jokseenkin suositun aineen asemasta huolimatta oli jopa negatiivisesti yhteydessä valituksi tulemiseen. Ainereaaleista filosofia ja fysiikka olivat ehkä jopa yllättävän harvinaisia. Esimerkiksi Itä-Suomen yliopistoon valituiksi tulleista yksikään ei ollut kirjoittanut fysiikan ainereaalia. Tilanne tulee todennäköisesti vastaisuudessa jonkin verran muuttumaan, sillä todistusvalinnassa fysiikka tulee olemaan ainereaaleista tärkein, eniten pisteitä antava aine.

Kuva 1. Vuonna 2017 oikeustieteellisen alan tutkintoa (ON/OTM) suorittamaan valittujen ylioppilastutkintoon sisältyvät aineet.[10]

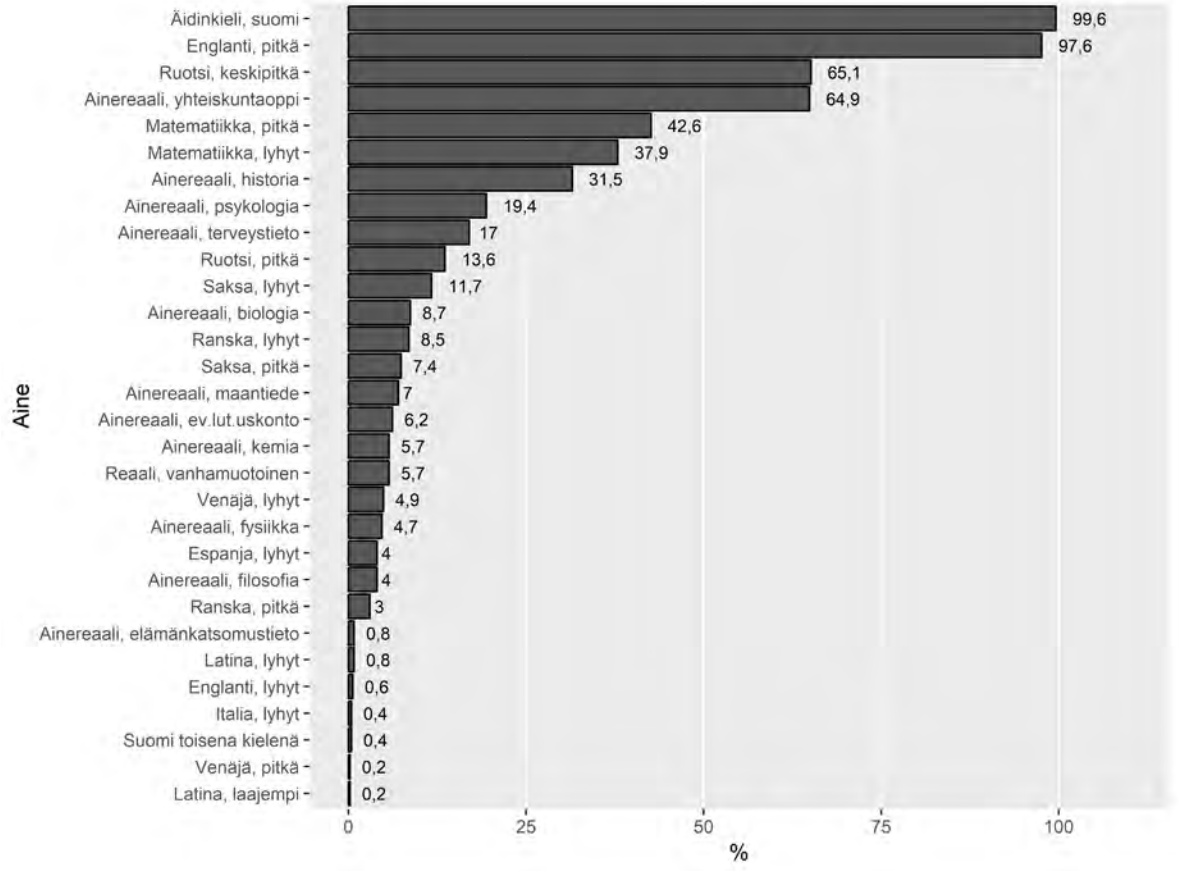

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekuntaan ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan Vaasan yksikköön valituiksi tulleet olivat suosituimmista aineista kirjoittaneet keskipitkän ruotsin useammin kuin ne, jotka eivät tulleet valituiksi. Vaasaan valituiksi tulleet olivat kirjoittaneet myös yhteiskuntaopin selvästi useammin kuin ne, jotka eivät tulleet valituiksi (81 % vs. 44 %).[11]

Kaikkien oikeustieteellisten yksiköiden osalta tilanne oli se, että valituiksi tulleet hakijat olivat kirjoittaneet useammin pitkän matematiikan kuin valitsematta jääneet hakijat (43 % vs. 29 %), erityisesti Helsingin yliopistoon (46 % vs. 31 %) ja Itä-Suomen yliopistoon valitut (49 % vs. 29 %). Sen sijaan lyhyen matematiikan osalta tilanne oli päinvastainen (38 % vs. 45 %), eli valitsematta jääneillä hakijoilla lyhyt matematiikka oli yleisempi kuin pitkä matematiikka.[12]

[10] Kuva on tehty R-ohjelmistolla ja sen ggplot2-paketin avulla. R Core Team 2016 ja Wickham 2009.
[11] P-arvo < 0,01 eli ero on tilastollisesti erittäin merkitsevä.
[12] Kaikki tässä kappaleessa mainitut erot ovat tilastollisesti erittäin merkitseviä (p-arvo < 0,01).

Laudatur-arvosanat puhuttavat usein nuoria. Täytyykö niitä olla ja kuinka monta, jotta voi päästä jotakin määrättyä alaa opiskelemaan? Kun tarkastellaan *laudatur*-arvosanoja, havaitaan kiinnostavia eroja eri koulutusyksiköihin opiskelemaan valittujen välillä. Turkuun valituiksi tulleet olivat suhteellisesti jopa poikkeuksellisen usein (16,5 %) saaneet *laudaturin* lyhyestä matematiikasta (taulukko 2). Itä-Suomeen ja Lappiin valituiksi tulleet olivat puolestaan saaneet suhteellisen harvoin *laudaturin* yhteiskuntaopin ainereaalista. Itä-Suomen yliopistoon valitut olivat saaneet *laudaturin* tavallisimmin joko äidinkielestä, pitkästä englannista tai keskipitkästä ruotsista. Nämä erot osoittavat, että eri paikkakunnille on päätynyt opiskelemaan taustoiltaan jonkin verran erilaisia, eri lukioaineryhmistä (kielet, reaaliaineet, matematiikka) kiinnostuneita opiskelijoita.

Taulukko 2. Laudatur-arvosanojen suhteelliset osuudet (%) yleisimpien aineiden osalta vuonna 2017 eri koulutusyksikköihin oikeustieteellisen alan tutkintoa (ON/OTM) suorittamaan valituilla

Koulutus-yksikkö	Äidin-kieli	Ruotsi, keskipitkä	Englanti, pitkä	Ainereaali, yhteiskun-taoppi	Ainereaali, historia	Matema-tiikka, pitkä	Matema-tiikka, lyhyt
Helsinki	22,2	15,7	23,2	19,7	13,6	6,6	7,6
Itä-Suomi	17,9	10,3	15,4	7,7	5,1	5,1	5,1
Lappi	14,3	10	9,3	10	4,3	2,1	2,9
Turku	20,5	14,2	14,2	18,1	12,6	2,4	16,5
Vaasa	15,4	15,4	11,5	19,2	0	3,8	0

3.2 ”Tyyppihakija” ja todistusvalintapisteytys

Oikeustieteelliselle alalle hakeneista 334 eli noin seitsemän prosenttia oli sellaisia, jotka olivat kirjoittaneet vähintään seuraavat viisi ainetta: äidinkieli (suomi), ruotsi (keskipitkä), englanti (pitkä), ainereaali (yhteiskuntaoppi) ja matematiikka (pitkä). Nämä ovat myös valituiksi tulleiden osalta yleisimmät aineet (kuva 1). Seuraavaksi tarkastellaan tällaisten hakijoiden osalta muun muassa sitä, kuinka suuri osuus vuonna 2017 valintakokeella valituiksi tulleista tulisi valituksi eri yksiköihin myös todistusvalintapisteytyksen perusteella.[13] Voidaan siis kysyä, missä määrin samat hakijat olisivat tulleet valituiksi, mikäli todistusvalinta olisi ollut käytössä jo vuonna 2017.

Taustatietona edellä mainitusta 334:stä hakijasta voidaan mainita, että lähes puolet (44 %) heistä oli Turkuun ensisijaisesti hakeneita. Koko hakijaryhmästä kolmella oli viisi laudaturia (kaikista aineista). He olivat kaikki hakeneet eri paikkakunnille. Ryhmässä noin joka kuudes hakija (17,1 %) tuli valituksi vuonna 2017 (taulukko 3). Itä-Suomessa oli suhteellisesti vähiten (8 %) tällaisia hakijoita. Taulukosta on havaittavissa yhteisvalinnassa mukana olleiden koulutusyksiköiden (Turku, Lappi, ja Itä-Suomi) väliset suurehkot erot.

[13] Tarkasteltavana oleva hakijajoukko rajattiin muun muassa siten, että mukana on vain ns. ”tyyppitapauksia” eli hakijoita, jotka ovat kirjoittaneet vähintään viisi yleisimmistä aineista. Prosentuaalisesti osuus ei tietysti ole suuri, mutta todennäköisesti tulevaisuudessa entistä useammin ylioppilaskirjoituksissa keskitytään aineisiin, jotka antavat hyviä pistemääriä todistusvalintaa ajatellen.

Taulukko 3. Tyyppihakijoiden määrät ja valittujen suhteelliset osuudet koulutusyksiköittäin.

Koulutus-yksikkö	Hakijat	Valittuja 2017	%
Helsinki	119	26	21,8
Itä-Suomi	25	2	8,0
Lappi	26	5	19,2
Turku	148	21	14,2
Vaasa	16	3	18,8
Yhteensä	*334*	*57*	*17,1*

Alimmat pisteet, jotka vuonna 2017 valintakokeella valituksi tullut opiskelija sai pisteytystaulukosta edellä mainitun viiden aineen perusteella, olivat 39,7 pistettä. Toisin sanoen vuonna 2017 valintakokeella valituksi tulleiden joukossa oli myös sellaisia hakijoita, jotka olisivat todistuspisteissä kaukana kärjestä.

Pisteytystaulukon perusteella ryhmän 120:sta[14] eniten pisteitä saaneesta hakijasta 38 eli vain noin 11 prosenttia oli sellaisia, jotka tulivat valituksi valintakokeella vuonna 2017. Tämä kertoo osaltaan jossain määrin siitä, että todistusvalinnan myötä oikeustieteellisen alan koulutuksessa tullaan todennäköisesti näkemään taustoiltaan jonkin verran erityyppisempiä opiskelijoita kuin tähän asti.

Eniten pisteitä saaneesta 120:sta hakijasta 35:llä ei ollut yhtään laudaturia. Lisäksi testattiin, syntyikö eroa, mikäli yhteiskuntaoppi oli mukana painotettuna aineena. Luku (38) pysyi samana riippumatta mallista eli siitä, oliko yhteiskuntaoppi painotettu aine vai ei. Näistä 120:sta hakijasta ainoastaan kaksi vaihtui yhteiskuntaopilla painotetun pisteytysmallin myötä. Hajontaa pisteisiin ei tullut kummankaan mallin käytöstä yhtään toista enempää.

4 Lopuksi

Matematiikan suuri painoarvo oikeustieteellisen alan pisteytystaulukossa on aiheuttanut hämmennystä. Matematiikan tärkeydestä on ainakin kahta näkökantaa. Joidenkin näkemysten mukaan matematiikka ei ole edellytys oikeustieteelliseen pääsemiseksi ja toisten mukaan oikeustieteelliseen hakeutuu paljon etenkin pitkän matematiikan ylioppilastutkinnossa kirjoittaneita. Perinteisissä oikeustieteellisen alan valintakokeissa erityisille matemaattisille taidoille ei itsessään ole ollut erityistä tarvetta. Peruslaskutoimituksia on saattanut tarvita finanssi-, perhe- ja jäämistö- sekä rikosoikeudellisissa tehtävissä. Tärkeää on ollut osata hyvin ne asiat, joista valintakoemateriaaleissa on kerrottu, sekä vastaustekniikka. Pitkästä matematiikasta on saattanut olla hyötyä toki lähtöpisteissä. Vaikka matemaattisilla taidoilla ei sellaisenaan olekaan suurta painoarvoa opiskelussa tai työtehtävissä, datan perusteella pitkän matematiikan kirjoittaminen on vaikuttanut positiivisesti (erit. jos arvosana vähintään C) todennäköisyyteen tulla valituksi opiskelemaan oikeustieteitä. Valituiksi tulleilla

[14] Oikeustieteelliselle alalle pääsee todistusvalinnan perusteella enintään 50 + 30 + 30 + 10 = 120 opiskelijaa vuodesta 2020 eteenpäin.

pitkä matematiikka on ollut lyhyttä matematiikkaa yleisempi aine. Tämä kertonee siitä, että looginen päättelykyky on edesauttava tekijä oikeustieteellisen alan valintakokeessa. Pitkän matematiikan oppimäärän suorittaminen sekä myös oikeustieteellisen alan valintakokeeseen menestyksekäs valmistautuminen edellyttävät motivaatiota, tarkkuutta, pitkäjänteisyyttä ja sisukkuutta.

On todettu, että nuorten kielten opiskelu on romahtanut[15] ja toisaalta, että pitkän matematiikan kirjoittajia on liian vähän. Oikeustieteiden kannalta tilanne on jokseenkin huolestuttava. Juristit ovat kielityöläisiä, ja kielitaito on heille tärkeää. Tätä ja edellä mainittua matemaattista taustaa vasten pitkän matematiikan suurta painoarvoa ylioppilaskirjoituksissa, ja toisaalta äidinkielen tärkeyttä, ei voi nähdä suurena ongelmana oikeustieteiden kannalta. Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista tutkia, onko erityisesti matematiikan (pitkä tai lyhyt) ja äidinkielen ylioppilaskokeessa menestyminen yhteydessä opintomenestykseen oikeustieteellisissä opinnoissa. Olisikin erittäin tärkeää seurata ja arvioida todistusvalintauudistuksen vaikutuksia. Alakohtaista tutkimusta opiskelijavalintoihin liittyen tehdään tällä hetkellä hyvin vähän.[16]

Vaikka oikeustieteelliselle alalle hakeneilla pitkän englannin kirjoittaminen on ollut käytännössä itsestäänselvyys ja myös keskipitkä ruotsi melko yleinen, ei kielillä eikä myöskään reaaliaineilla ole kovin korkea erottelukyky valintakokeen kautta hyväksytyksi ja hylätyksi tulemisen kannalta. Kokonaisuutena voitaneen todeta, että oikeustieteiden opintoja suorittamaan valituksi tulemisen todennäköisyyttä on parantanut paljon yleinen motivaatio, kyky oppia uutta ja pitkäjänteisyys. Yksittäisissä aineissa pärjääminen (esim. kielet) tai taktikointi / kirjoituksista suoriutuminen ”helpoimman kautta” ei ole avain juridiikan kentälle pääsemiseksi. Tämä pätee varmasti hyvin pitkälle myös tulevaisuudessa.

Lukiokoulutus ja ylioppilastutkinto ovat lähitulevaisuudessa muuttumassa entistäkin vahvemmin yleissivistystä ja laaja-alaista osaamista korostaviksi. Huhtikuussa 2018 valtioneuvosto antoi eduskunnalle hallituksen esityksen lukiolaiksi sekä laeiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta[17]. Esityksen tavoitteena on muun muassa edistää oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä sekä myös oppiaineiden keskeisistä sisällöistä riippumattoman laaja-alaisen osaamisen kehittymistä lukio-opintojen aikana. Esityksen mukaan tulevaisuudessa ylioppilastutkintoon sisältyy äidinkielessä ja kirjallisuudessa, toisessa kotimaisessa kielessä, vieraissa kielissä, matematiikassa sekä luonnontieteellisissä oppiaineissa ja humanistis-yhteiskunnallisissa oppiaineissa[18] järjestettäviä kokeita. Tutkintoon osallistuvan on suoritettava äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä koe sekä valintansa mukaan kolme koetta ryhmästä, johon kuuluvat toisessa kotimaisessa kielessä, yhdessä vieraassa kielessä, matematiikassa ja reaaliaineissa järjestettävä koe. Uudistus kaiken kaikkiaan painottaa nuorten taitoja yhdistellä asioita yli oppiainerajojen, esimerkiksi paitsi matemaattisen osaamisen

[15] Esimerkiksi ruotsin kielen suorittavia on ylioppilaskirjoituksissa lähes puolet vähemmän kuin runsaat kymmenen vuotta sitten. Kokeeseen osallistuvien lukumäärä on laskenut tasaisesti sen jälkeen, kun pakollisesta ruotsin kielen kokeesta luovuttiin vuonna 2005. Keväällä 2017 valmistuneista ylioppilaista reilusti yli puolet jätti ruotsin kielen kirjoittamatta, kymmenen vuotta sitten vain alle kolmannes. Vaikuttaa siltä, että samaa tahtia on laskenut myös ruotsin kielen osaaminen. Niin sanottu virkamiesruotsi kuuluu edelleen pakollisena kaikkiin korkeakouluopintoihin, mutta yhä useammalla on vaikeuksia sen suorittamisessa. Taitotason lasku on huomattava kautta maan, ja tilanne huonontuu vuosi vuodelta. Vain yksi neljästä ruotsin ylioppilaskokeen suorittajasta on mies. Yliopistojen ruotsinopettajat ovat joutuneet mukauttamaan opetustaan opiskelijoiden heikon osaamisen vuoksi. Monille opiskelijoille tulee yllätyksenä, millaista ruotsin taitoa yliopistossa vaaditaan. Ks. Kosonen 2018.

[16] Cederlöf 2018.

[17] HE 41/2018 vp.

[18] Uusi, voimassa olevasta lainsäädännöstä puuttuva reaaliaineiden määritelmä.

yhdistelyä reaaliaineisiin[19] myös tietoja eri reaaliaineiden välillä. Pisteytystaulukko, jossa ei ole painotettuja aineita, vaikuttaa sopivan hyvin tähän muutokseen. Myöskään tästä näkökulmasta yksittäisiin aineisiin keskittyminen ja panostaminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Lähteet

Cederlöf, Karin: Lakimiesliitto tyrmää suuret todistuskiintiöt. LakimiesUutiset 17.4.2018. Luettavissa: <https://lakimiesuutiset.fi/lakimiesliitto-tyrmaa-suuret-todistuskiintiot/>. Luettu 18.4.2018. (Cederlöf 2018)

HE 41/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle lukiolaiksi sekä laeiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta.

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisen toimenpiteet 2017–2020._Luettavissa: <http://minedu.fi/documents/1410845/4154572/Korkeakoulujen+opiskelijavalintojen+kehitt%C3%A4misen+toimenpiteet_20170817.pdf/09af5b53-2658-4866-8a4e-c6aeda33be84/Korkeakoulujen+opiskelijavalintojen+kehitt%C3%A4misen+toimenpiteet_20170817.pdf.pdf>. Luettu 19.6.2018.

Koskinen, Anu Leena: Ennätysmäärä lukiolaisia aikoo pitää välivuoden, tutkija: Voivat löytyä syrjäytyneiden listalta. Yle Uutiset 16.5.2018. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10207189>. (Koskinen 2018)

Kosonen, Laura: Lukiolaisten into kirjoittaa ruotsi romahti ja nyt heillä on vaikeuksia selvitä pakollisesta virkamiesruotsista – Lehtori: ”Taitotason lasku on huomattava”. Yle Uutiset 16.3.2018. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10118284>. Luettu 16.3.2018. (Kosonen 2018)

Lehtonen, Joonas: Hyvällä fysiikan arvosanalla oikeustieteelliseen, menestyksellä uskonnossa metsätieteelliseen? Yliopistojen todistusvalinta hämmentää somessa. Iltalehti 10.06.2018. Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/201806092201003324_u0.shtml>. Luettu 21.6.2018. (Lehtonen 2018)

Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen: Opiskelijat ja ylioppilastutkinnon suorittaneet. Luettavissa: <https://vipunen.fi/fi-fi/lukio/Sivut/Opiskelijat-ja-ylioppilastutkinnon-suorittaneet.aspx>. (Vipunen 2018)

Parkkinen, Sonja: Avoimen yliopiston hakuväylä voi ohittaa pääsykokeet, osa laajentaa jo ensi vuodeksi – ”Yliopistoissa perinteisesti kummallisen nihkeä suhtautuminen”. Yle Uutiset 5.7.2018. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10274614>. Luettu 5.7.2018. (Parkkinen 2018)

R Core Team, R: A language and environment for statistical computing. R Foundation for Statistical Computing. Vienna, Austria 2016. Luettavissa: <https://www.R-project.org/>. (R Core Team 2016)

Rautio, Marjatta: ”Yhteiskuntaopin opiskelusta luulisi olevan juristille hyötyä” – oikeustieteen todistusvalinta herättää hämmennystä. Yle Uutiset 9.6.2018. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10245211>. Luettu 21.6.2018. (Rautio 2018)

[19] Fysiikan ja kemian lisäksi esim. yhteiskuntaoppiin ja historiaan, joissa on tärkeä ymmärtää ja osata lukea tilastotietoja.

Todistusvalinta v. 2020. Luettavissa: <https://www.oikeustieteet.fi/todistusvalinta-v-2020/>. Luettu 21.6.2018.

Valintakoetilastot. Luettavissa: <https://www.oikeustieteet.fi/valintatulokset/valintakoetilastot/>. Luettu 28.6.2018. (Valintakoetilastot 2018)

Wickham, Hadley: ggplot2: Elegant Graphics for Data Analysis. Springer-Verlag. New York 2009. (Wickham 2016)